

Komplexní interpretace sbírky Květy zla

Charles Baudelaire

1. Autorský kontext

Charles Baudelaire, narozen v Paříži roku 1821, zanedlouho mu umře otec a jeho matka se provdala za důstojníka. Vystudoval školu v Lyonu a lyceum v Paříži. Prožíval Bohémský život a rozhodl se, že se bude věnovat literatuře. Avšak v roce 1841 jej rodina poslala na plavbu lodí, za účelem odvrátit ho od spisovatelství. Nezabralo to, zarputile se věnoval literatuře a provokoval tehdejší společnost svou tvorbou, byl také souzen za sbírku Květy zla. V roce 1867 umírá v zapomnění v tomtéž městě.

2. Literárněhistorický kontext

Sbírka 126 básní byla vydána roku 1861, řadí se do lyriky, literárním žánrem odpovídá sbírce (milostná lyrika). Literární směry, které se ve sbírce promítají jsou dekadence, symbolismus, impresionismus, ... Řadí se mezi Prokleté básníky (zakladatel), on inspiruje další. Jeho tvorba je částečně ovlivněná Paříží, plavbou po moři (Albatros).

Mezi témata, která se objevují v Květech zla, patří tvorba z vlastního nitra, únava ze společenského života, krása v ošklivosti, láska, přetvářka a bezcitnost.

Motivy rozdělíme dle částí, do kterých se sbírka dělí, a to Splín a ideál: melancholie, smutnění, beznadějnost a nesplněné sny; Pařížské obrazy: Paříž, společnost a lidi; Víno: neskutečnost, alkohol; Květy zla: beznadějnost, temnota a tma, autodestrukce; Revolta: výsměch společnosti, vzdor proti odporu; Smrt: konec, nová naděje, vymizení.

Hlavní postavou jest sám Ch. Baudelaire, v jeho básních se odráží jeho život. Objevují se zde symboly masek a zrcadel (Zdechlina, Albatros). Používá hojně synestézie, zapojuje všechny své smysly ke tvorbě básní, a ambivalence, promlouvá ke čtenářům v četných metaforách.

Ovlivnil tvorbu dalších prokletých básníků, J. A. Rimbaud, P. Verlaine, O. Wilde, ...

V jeho době byla sbírka krutě zkritizována, komplikace vůbec knihu vydat. Mnozí kritici ho obviňovali za nemorálnost, urážku náboženství, ... Musel ještě platit pokutu. Avšak po jeho smrti se jí dostalo veliké slávy za své neopakovatelné postřehy z jeho života v Paříži.

3. Společenský kontext

Jelikož byl mezi svými současníky prakticky nepochopen, po vydání Květů zla byl dokonce stíhán. Byla dokonce označena za "Veledílo špatného vkusu". Avšak někteří mu pomocí soukromých dopisů vyjadřovali obdiv. Řada z jeho básní nebyla vůbec uveřejněna, nakonec byla kniha zakázána. Z důvodu množství metafor a symbolů je překlad do češtiny obtížný, poprvé se o něj pokusil Jaroslav Vrchlický, ale nevystihl přesně významy některých básní a dnes jsou jeho překlady překonány. Měl zásadní vliv na tvorbu dalších autorů působících v Paříži (P. Verlaine a J. A. Rimbaud).

4. Interpretace jednotlivých básní

(a) Albatros

Albatros symbolizuje volnou entitu plachtící v oblacích¹, avšak pokud dosedne na zem, pevný bod, jsou nemotorní a neohrabaní², tento symbol slouží jako metafora pro Baudelaira, který si připadá jako albatros, není schopen žít podle prostého života jiných lidí. Právě když prožívá život bohéma, je jako albatros v oblacích, avšak když si uvědomí realitu, ve formě dluhů, utlačovanosti, vnitřní bolesti apod., shledá sám sebe jako albatrosa, který právě dosedl na zem.

Báseň vznikla za pobytu na palubě lodi do Indie, kdy pozoroval tyto mořské poutníky.

---

¹ - Ti vládci blankytu, ...

² - Když stojí na zemi, kde posměch v tvář mu číší, při chůzi vadí mu pár křídel olbřímích.

(b) Žehnání

Jakmile Bůh přivede Ch. Baudelaira do nudného světa, jeho matka zuří, raději by měla klubko zmíjí než tento výsměch³. Byla vybrána, aby byla hanbou svého manžela a nemohla se zabít, ale může tuto nenávist obrátit ke svému dítěti.

Anděl však hlídá dítě a vyrůstá zdravě a šťastně; je svobodný jako pták⁴. Lidé, společnost, spatřují jeho klid a zkoušejí na něm svou krutost, plivli a přidávají hrst popela do jeho jídla, štítí se čehokoliv, čeho se dotkne. Jeho žena prohlašuje sama sebe za pohanskou modlu, praví, že se zpije vůněmi a že chce mít dostatek jídla, ... Ale když je znuděná použije své drápky k tomu, aby sepjala jeho srdce a vyrvala ho a hodila psici⁵, metafora pro zneužití jeho vlastní ženou, které dopravává luxus.

Básník se dívá do nebe a modlí se a nedokáže vidět krutost lidí kolem sebe. Chválí Boží dar utrpení⁶ za nečistoty lidstva a říká, že ví, že pro něj je v nebi místo. Tvrdí, že bolest je ušlechtilá⁷ a při formaci své koruny se musí trpět a namáhat. Klenoty, které používá, i když jsou nastaveny dokonale, se nikdy neshodují s paprsky z „svatého krbu“. Mužovy oči jsou jen smutné, temné zrcadla těchto paprsků⁸.

(c) Krása

Kamenná socha sfinx slouží jako metafora pro inspiraci básníků, které k ní přihlížejí a obdivují její krásu. Popisuje krásu jako téměř parnasistní (chladnou, vytríbenou), ale která vyžaduje od básníka asketický-odříkavý život a naprostou oddanost, spatřujeme motivy utrpení, které musí básník snášet pro tu krásu. Ch. Baudelaire se snaží ideálům krásy porozumět a využít je ve své tvorbě. Slouží též jako inspirace básníkům, kteří u ní stráví dny dumáním. Báseň je značně melancholická a neutrální⁹. Její oči jsou jako zrcadla, motiv sebezahleděnosti.¹⁰

(d) Ideál

Ideál jest slovo, které může sloužit jako symbol pro vyjádření vzhledu, vysněnému bodu, sen, snaha, ... Básník popisuje lásku smyslnou, která je pro něj ohavná, a lásku ideální, která je ovšem nedostupná. Řečník nejeví zájem o bledé růže Gavarniho¹¹ – viněty, střevíčky, mdlé ženy, ... Chce hluboké srdce, propast plná stínů, jako je lady Mackbethová¹² (vedoucí tragédie od Shakespeara – motivy smrti, vraždy) nebo Aischylův sen. Nebo Noc Michelangela s její exotickou představou a kouzly vytvořenými pro Titanova ústa.¹³

---

³- Tisíckrát lepší je porodit klubko zmíjí, než krmit tenhle škleb!

⁴- Hovoří s oblakem, hraje si s vánkem, skáče, vesele zpívá si na cestě ke kříži. Duch, jenž ho sleduje na jeho pouti, pláče, když vidí, že je pták a nic ho netíží.

⁵- A potom, až mě ta bezbožná fraška znudí, → a s pohrdáním je své oblíbené psici jak žrádlo pohodím a řeknu: jen si vem!"

⁶- "Dík, Pane, za bolest, za všecko, co nás raní, dík za ten božský lék nalitý do duše

⁷- Víím, že jen bolest je jediná urozená,

⁸- vždyť bude ze světla, jež čerpá svoji záři ve svatém ohnisku původních paprsků, a oči smrtelné, byt v plném lesku září, jsou pouze jejich mdlá zrcadla bez lesku!"

⁹- a ruch, jenž linií klid ruší, v zášti chovám; též nikdy nepláči, ni nesměji se já.

¹⁰- dvě čirá zrcadla, jež zvětší všeho krásu: své oči, veliké své oči věčných jasů!

¹¹- Nebude to vděk krás líbivých krasaviček, → Ať má si Gavarni, ten básník chloros v květu, cvrlikající houf svých špitálních krás dál, já stále nevidím v těch bledých růžích květu,

¹²- Lady Macbeth, vy, tak velká ve zločinu

¹³- dcero můr snů Michelangelových, točící pokojně, v polohách zraku nových, své vnady hnětené pro ústa Titánů!

(e) Mršina

Snad nejznámější Baudelairova báseň popisuje obraz nejdokonalejší lásky (dovedl realismus k dokonalosti). V básni spatřujeme motivy smrti a hnusu – rozkládající se mršina na cestě, umírání – mršina je mrtvá, avšak se hýbe, léta – symbol dozrávání, tepla, světla, zrodu, potravy – fena, která nedočkavě čeká, až se nasytí zdechlinou, ...

Básník se snaží popsat estetiku hnusu, jeho fyzickou podobu. Vybarvuje obraz páru procházejícího se po pěšince v parku, a náhle objeví mršinu ženy, která už je v pokročilém stadiu rozkladu. Načež partner praví, že až jeho partnerka bude vypadat stejně (pokud nezemře dříve) bude ji stále milovat, mršina slouží jako metafora pro vyjádření absolutní lásky k partnerce.

Vyskytují se zde synestézie, imprese a smyslové vjemy: zrak – vzteklý zrak feny, cáry slizu, jevit se budete jako mršina, pohyb červů, tučný květ (nesmyslné přirovnání); sluch – hudba neurčitá, pohyb šumějícího hejna larev (zvuk neurčitý = šelest); čich – puch rozkládající se mrtvoly; hmat – až vás budou líbat červi svými kusadly; chuť – fena má chuť na onu mrtvolu → pustí se v hodokvas (přirozený koloběh života).

(f) Podzimní zpěv

Děj této básně je ponurý, vyjadřuje blížící se básníkovu smrt, kterou cítí, že není daleko. Přirovnává jednotlivá roční období k stádiím svého života, léto – pocity radosti a štěstí; mládí, podzim jako přechod mezi létem a zimou (pocity blížící se smrti¹⁴), zimu – temné období, chladná nálada, úzkost, strach.¹⁵

Avšak při své brzké smrti chce mít někoho u sebe, u koho by našel něhu a porozumění. Ukládá své milé úkol, který musí splnit až umře¹⁶, symbol obavy s nadcházející zimou-smrtí a motivy naděje na konec s někým blízkým.

(g) Spleen₁

Zhrzený básník popisuje hřbitov¹⁶, který je plný bledých tváří, symbol spleenu, neboť stěží hledáme smutnějšího místa, než je hřbitov.

Jeho kocour symbolizuje naději, teplý bod, motivy spleenu. Je unavený a loudá se, nic dynamického¹⁸, tíše – sluch, stín – zrak; oba pojmy nevýstižné a neohraničené.

Je osamocen a vykládá si karty, chce vidět svou budoucnost, avšak má z ní strach a snaží se najít odpověď na svůj osud.

V této básni se snaží vystihnout svojí náladu, pocit ze svého života.

5. Subjektivní hodnocení

Jelikož nevyhledávám literaturu Prokletých básníků a o jejich tvorbu se nijak nezajímám, bylo pro mne obtížné pochopit situace, v nichž se básník nacházel a jeho způsob života je mi cizí. Proto těžko chápu jeho pocity a tužby. Navíc je pro mě čtení jeho básní frustrující a depresivní.

Mezi přijatelné básně patří Albatros, Krása a Ideál, avšak básně, které jsem četl s pocity spleenu byly Mršina, Spleen a Žehnání. V básni Albatros se mi líbil upřímný básníkův postoj ke svému životu. Básně Krása a Ideál v sobě kombinují něco nedosažitelného a popisují vztah autora k ideální lásce a kráse. Naproti tomu Mršina je dílo, ve kterém popisuje svůj vztah k lásce smyslné. Spleen vyjadřuje jeho náladu.

Přesto, že mnozí Baudelaireho vnímají jako “Prokletého básníka”, byl prokletý sám sobě a neuměl se srovnat s životem 19. století v Paříži.

¹⁴- já slyším v divém letu kdes rakev zatloukat...

¹⁵- Mé srdce ztuhne v led a zvolna zkamení mi jak slunce, rudnoucí v svých peklech polárních.

¹⁶- Váš úkol krátký je! Hrob čeká, chtivě zeje!

¹⁷- a proudem vylévá svou urnu jako led, chlad chrle na hřbitov se zsinalými spáči

¹⁸- jak zimomřivý stín se tíše plíží vpřed.

6. Reference

- [1]: ...: Charles Baudelaire :... ...: Charles Baudelaire :... [online]. Copyright © [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <http://www.baudelaire.cz/>
- [2]: The Flowers of Evil “Benediction” to “Hymn to Beauty” Summary and Analysis | GradeSaver. Study Guides & Essay Editing | GradeSaver [online]. Copyright © 1999 [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <https://www.gradesaver.com/the-flowers-of-evil/study-guide/summary-benediction-to-hymn-to-beauty>
- [3]: Charles Baudelaire - Wikipedie. [online]. Date: 18.11.2019. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Charles_Baudelaire
- [4]: Prokletí básníci - Wikipedie. [online]. Date: 18.11.2019. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Proklet%C3%AD_b%C3%A1sn%C3%ADci
- [5]: Květy zla - Wikipedie. [online]. Date: 18.11.2019. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kv%C4%9Bty_zla